

Rembrandt College Veenendaal

Informatie over profielkeuze voor leerlingen en ouders van de derde klassen VWO

Schooljaar 2020-2021

Inhoudsopgave	Pagina
1. Inleiding	1
2. Overzicht van de activiteiten	2
3. Praktische tips bij het kiezen van een profiel	3
4. Opdrachten LOB-projecten It's Learning	4
5. Welke bijdrage kunt u als ouders leveren?	4
6. Profielen en keuzemogelijkheden	6
7. Informatie over de inrichting van de Tweede Fase	8
8. Informatie over de vakken in de Tweede Fase	11
9. Van profielkeuze naar een keuze voor een vervolgopleiding	29

Bijlagen:

- Vooropleidingseisen universiteiten
- Vooropleidingseisen hbo
- Overzicht relevante websites

1. Inleiding

Dit informatieboekje is bedoeld voor leerlingen die nu in de derde klas vwo zitten en hun ouders of verzorgers. Je vindt hierin de praktische informatie die nodig is bij het maken van de profielkeuze voor de Tweede Fase. Deze brochure is ook van belang voor leerlingen die vanuit havo of vanaf een andere school willen overstappen naar de Tweede Fase van het vwo op het Rembrandt College.

Kiezen van een profiel is geen eenvoudige zaak. Een keuze maken doe je gelukkig niet alleen. Je ouders spelen daarbij een rol, maar ook je mentor, je docenten en je decaan. Toch is de informatie uit dit boekje, zeker in eerste instantie, bedoeld voor jezelf. Je leest over alle activiteiten die je onderneemt om een definitieve profielkeuze te maken dit schooljaar. Want wie je ook helpt bij het maken van een keuze, jij bent degene die in vwo 4, 5 en 6 verder gaat met dit profiel. Het gaat over wat jij kunt en wilt en daar ben jij zelf verantwoordelijk voor. Het is belangrijk goed te luisteren en over jezelf na te denken zodat je een goede beslissing kunt nemen.

Het maken van een goede keuze is een belangrijke zaak en jouw taak!

Lees dit boekje en de bijlagen goed door, voordat het LOB-project begint.

Wie zijn betrokken bij het LOB-project?

De mentor begeleidt het LOB-project tijdens de mentorlessen, beoordeelt de opdrachten en voert individuele gesprekken met alle leerlingen. De decaan voert individuele gesprekken met de leerlingen die vragen hebben over opleidingen en beroepen of die nog helemaal niet weten wat ze willen gaan kiezen. Maar ook bij vragen over welk profiel of welke vakken handig zijn om te kiezen (bijv. voor een bepaalde opleiding of als je nog niet weet wat je wilt) kun je bij de decaan terecht. De decaan inventariseert en registreert de profielkeuzes van de leerlingen. Wijzigingen in jouw profielkeuze moet je doorgeven aan de decaan.

We wensen je veel succes en wijsheid toe bij het maken van jouw profielkeuze.

Contactpersoon:

Mentor V3a dhr. T. Veldhuizen

Mentor V3b dhr. R. Beukhof

E-mailadres:

VE@rembrandt-college.nl

BF@rembrandt-college.nl

Werkdagen:

ma t/m vr

ma t/m vr

Decaan havo/vwo mw. L. Bunte

l.bunte@rembrandt-college.nl

ma (tot 13.30), di en do

September 2020

2. Overzicht van de activiteiten schooljaar 2020-2021

Semester 1	
Eind september-januari	LOB tijdens de mentorlessen
Dinsdag 22 september	Informatie over LOB in de derde klassen per e-mail naar ouders (vanwege Corona geen ouderavond).
Oktober	Decaan in de mentorlessen om informatie te geven over de profielen en de profielkeuze.
Woensdag 25 november	19.00 uur Informatieavond Studie & Beroep ONDER VOORBEHOUD
Oktober 2020-maart 2021	Leerlingen lopen een dag mee met een beroepsbeoefenaar "Meeloopdag in bedrijf".
Semester 2	
Februari 2021	Adviezen docenten in Magister
Februari 2021*	Voorlopige profielkeuze invullen door leerlingen
Maart 2021*	Definitieve profielkeuze doorgeven

*De exacte data worden nog doorgegeven aan leerlingen en ouders.

3. Praktische tips bij het kiezen van een profiel

Je staat nu voor een belangrijke keuze die gevolgen heeft voor de rest van jouw schooltijd. En daarna, want jouw profielkeuze bepaalt voor een groot deel welke vervolgopleidingen je kunt gaan doen en dus ook wat je kunt worden.

Om een keuze voor een profiel te maken kun je antwoord proberen te geven op de volgende vragen:

- Wat zijn mijn interesses? Wat doe ik graag?
- Waar ben ik goed in?
- Waar krijg ik energie van?
- Welke schoolvakken gaan goed en welke wat minder?*
- Welke vervolgopleidingen lijken me interessant en welke toelatingseisen stellen zij?
- Wat wil ik later worden?

*Kijk niet alleen naar de cijfers maar vraag ook advies aan de docenten als je twijfelt. Het karakter van een vak kan in de 2^e fase heel anders zijn dan in de 3^e klas. Kijk hiervoor ook naar de vakbeschrijvingen vanaf pagina 13 in dit informatieboekje.

Het is belangrijk dat je in klas 3 zelf een keuze maakt maar ook dat je steun krijgt van anderen. Zet alles nog eens op een rijtje, weeg de voor- en nadelen tegen elkaar af en bespreek het met jouw ouders, familie, vrienden, mentor en decaan.

4. Opdrachten LOB-project in It's Learning

Vanaf oktober ga je tijdens de mentorlessen aan de slag met het LOB-project. In It's Learning staan de opdrachten voor het LOB-project en informatie die voor de profielkeuze van belang is.

Het traject rond je af met een presentatie voor de groep. In deze presentatie ga je niet alleen in op bovengenoemde opdrachten maar vooral ook op de motivatie voor jouw profielkeuze.

We vinden het belangrijk dat jouw profielkeuze bij jou past, zowel qua interesses als qua capaciteiten. We willen ook bereiken dat je je bewust bent van wat nodig is om het gekozen profiel met succes te volgen in de Tweede Fase. Dat je weet hoe je er voorstaat en voor welke vakken je je moet inzetten dit schooljaar om jouw doel te bereiken. We willen vermijden dat je op het laatste moment je profielkeuze gaat wijzigen op basis van behaalde cijfers. Je mentor zal met je in gesprek gaan over de relatie tussen profielkeuze, de adviezen van de docenten en de door jou behaalde cijfers voor de vakken. Een goed gemotiveerde profielkeuze op basis van zelfreflectie is de beste start voor de Tweede Fase.

5. Welke bijdrage kunt u als ouders leveren?

In het activiteitenoverzicht hebt u kunnen lezen dat er verschillende momenten zijn waarop u als ouder een bijdrage kunt leveren aan de uitvoering van het profielkeuzeprocess. In dit hoofdstuk leest u wat u kunt doen en wat er van u verwacht wordt. We hopen van harte dat u mee wilt doen!

- a. Woensdagavond 25 november 2020: informatieavond Opleiding & Beroep ONDER VOORBEHOUD
- b. Oktober 2020 - maart 2021: Meeloopdag in bedrijf
- c. In een interview uw zoon/dochter vertellen over uw loopbaan en gemaakte keuzes.

a. Woensdagavond 25 november 2020: Informatieavond Opleiding & Beroep

Deze activiteit staat onder voorbehoud in de jaarplanning en in dit informatieboekje. Vanwege Corona zal het in ieder geval niet op school kunnen. We zijn aan het onderzoeken of we dit online kunnen organiseren of dat we filmpjes van ouders/oud-leerlingen over hun loopbaan gaan proberen te regelen.

Uw zoon/dochter is deze periode volop bezig met het onderzoeken van welk profiel en welke vakken het beste bij hem of haar passen in de Tweede Fase. Er wordt uitgezocht welke beroepen hij/zij interessant vindt en welke opleiding daar bij past. De mentoren en de decaan zijn nauw betrokken bij dit proces. In deze begeleidingsmomenten putten we vaak uit onze eigen ervaringen met kiezen en hoe onze loopbaan en die van vrienden is verlopen. Deze voorbeelden uit de praktijk delen we met de leerlingen. Ook u hebt ooit een vakkenpakket moeten kiezen en wel of niet een studie of opleiding gevolgd. U hebt misschien geleerd door te gaan werken en daardoor nieuwe keuzes gemaakt voor werk en loopbaan. U als ouder kunt voor onze leerlingen een bron van informatie en inspiratie zijn. Ditzelfde geldt voor onze oud-leerlingen die we ook graag bij deze activiteit betrekken.

b. Oktober 2020 - maart 2021: Meeloopdag in bedrijf

Uw zoon/dochter gaat beroepen onderzoeken en gaat na wat hem of haar aanspreekt en waarom. Bij dit onderzoek is het belangrijk dat leerlingen kunnen observeren, meelopen en praten met medewerkers. Dit is alleen mogelijk als de leerlingen de school uitgaan en daadwerkelijk op bezoek gaan bij bedrijven en instellingen. De leerling regelt zelf een meeloopdag in een bedrijf. In principe gaat het om één dag. Mocht een leerling meerdere dagen mee kunnen lopen of twee dagen bij verschillende bedrijven dan is dat mogelijk. Dit bespreekt de leerling met zijn/haar mentor en deze geeft al dan niet goedkeuring hiervoor.

De ervaring leert dat de meeste leerlingen dit kunnen regelen in hun eigen omgeving. We houden er rekening mee dat Corona ook voor deze activiteit problemen op kan leveren.

Voor sommige leerlingen is dit echter sowieso moeilijk of omdat ze een beperkte kennissenkring hebben of door andere omstandigheden. Graag zouden we voor deze leerlingen een bestand hebben vanuit de

ouders om ook hen een plek te kunnen bieden. Als u zo'n plek kunt bieden dan verneemt de decaan havo/vwo dit graag van u (l.bunte@rembrandt-college.nl).

c. Interview over uw loopbaan en gesprek over profielkeuze

Het is de bedoeling dat uw zoon/dochter een interview bij u afneemt over uw loopbaan (studie en beroep).

U kunt uw zoon/dochter begeleiden in het keuzeprocess door met hem/haar in gesprek te gaan over:

- Wat u zoon/dochter ervaart tijdens het LOB-project.
- Wat uw zoon/dochter voor een profielkeuze zou willen maken.
- Of dat samen gaat met de resultaten die nu gehaald worden en wat u en de docenten daarvan vinden (zie adviezen).
- Wat uw zoon/dochter nog nodig heeft om gestimuleerd/gemotiveerd te worden om zijn/haar doel te bereiken en of het doel realistisch is.

6. Profielen en keuzemogelijkheden

De Profielen

De leerjaren vwo 4, 5 en 6 noemen we samen de Tweede Fase. Je moet in de loop van dit jaar een richting kiezen of met een mooi woord: **een profiel**.

We kennen binnen de Tweede Fase vier profielen:

- *Cultuur en Maatschappij*
- *Economie en Maatschappij*
- *Natuur en Gezondheid*
- *Natuur en Techniek*

Het studieprogramma, dat daarin wordt aangeboden, is als volgt ingericht:

1. Het gemeenschappelijk deel

Dit zijn de vakken die door alle leerlingen gevolgd worden, onafhankelijk van het profiel

2. Het profieldeel

Dit zijn de vakken die speciaal in het door jou gekozen profiel zitten. Als jij je profiel kiest liggen deze vakken voor jou dus vast. Je hebt hierbinnen nog wel een beperkte keuzemogelijkheid.

3. Het vrije deel

Hiermee vul je jouw profiel aan tot een volledig examenpakket. Per profiel wordt een aantal keuzemogelijkheden aangegeven. Je moet één examenvak in het vrije deel kiezen. Daarnaast is er nog een aanbod van diverse activiteiten die buiten de reguliere lessen vallen, zoals PWS (verplicht), Leerlingenraad, schoolkrant, Sportcommissie, Olympiades, ondersteuning I-uren etc.

Op de volgende pagina's kun je het vakkenaanbod zien in de verschillende profielen.

Leerlingen kiezen of kunstvak drama of kunstvak beeldend of kunstvak muziek. Een combinatie van deze vakken is niet mogelijk. Het onderdeel kunstgeschiedenis is hetzelfde voor deze vakken. In het vak kunstgeschiedenis krijg je ook twee uur les per week en doe je eindexamen. Lees goed de informatie over dit theoretisch onderdeel bij de informatie over de kunstvakken vanaf pagina 26.

De inhoud van alle andere vakken die je kunt kiezen in de Tweede Fase staat beschreven in hoofdstuk 8. Lees dit goed door.

Kiezen van een extra vak

Een extra vak wordt niet meegeroosterd in vwo 4, 5 en 6. Als het in het rooster mogelijk is en er plek is in een lesgroep dan kunnen er lessen (of een les) worden bijgewoond.

In vwo 4, 5 en 6 wordt ook de KeuzeWerkTijd (KWT) ingezet voor het extra vak.

Een extra vak vraagt veel zelfstandigheid, zelfwerkzaamheid en eigen initiatief van leerlingen.

De inrichting van de profielen VWO

Profiel Cultuur en Maatschappij		
<i>Gemeens. deel</i>	<i>Profieldeel*</i>	<i>Vrije deel*</i>
Nederlands Engels Frans of Duits Algemene Natuurwetenschappen Maatschappijleer CKV Lichamelijke Opvoeding	Wiskunde A of C Geschiedenis*** <i>Één keuze uit:</i> Kunstvak (beeldend of drama of muziek)** Frans Duits <i>Eén keuze uit:</i> Aardrijkskunde Economie	<i>Een keuze uit:</i> Kunstvak (beeldend of drama of muziek)** Frans Duits Aardrijkskunde Economie
Profiel Economie en Maatschappij		
<i>Gemeens. deel</i>	<i>Profieldeel*</i>	<i>Vrije deel*</i>
Nederlands Engels Frans of Duits Algemene Natuur Wetenschappen Maatschappijleer CKV Lichamelijke Opvoeding	Wiskunde A of B Geschiedenis Economie <i>Eén keuze uit:</i> Aardrijkskunde Frans Duits	<i>Een keuze uit:</i> Biologie Kunstvak (beeldend of drama of muziek)** Aardrijkskunde Frans Duits
Profiel Natuur en Gezondheid		
<i>Gemeens. deel</i>	<i>Profieldeel*</i>	<i>Vrije deel*</i>
Nederlands Engels Frans of Duits Algemene Natuur Wetenschappen Maatschappijleer CKV Lichamelijke Opvoeding	Wiskunde A of B Scheikunde Biologie Natuurkunde	<i>Een keuze uit:</i> Aardrijkskunde Kunstvak (beeldend of drama of muziek)** Economie
Profiel Natuur en Techniek		
<i>Gemeens. deel</i>	<i>Profieldeel*</i>	<i>Vrije deel*</i>
Nederlands Engels Frans of Duits Algemene Natuur Wetenschappen Maatschappijleer CKV Lichamelijke Opvoeding	Wiskunde B Natuurkunde Scheikunde Biologie	<i>Een keuze uit:</i> Aardrijkskunde Kunstvak (beeldend of drama of muziek)** Economie

* Het kan voorkomen dat een keuzevak niet door kan gaan indien er te weinig aanmeldingen zijn. Er kunnen dus geen rechten ontleend worden aan de gemaakte keuzes. De school zal zich inspannen om aan alle keuzes recht te doen.

** Leerlingen kiezen of kunstvak drama of kunstvak beeldend of kunstvak muziek. Een combinatie van deze vakken is niet mogelijk.

*** Leerlingen met een CM-profiel met wiskunde C doen in klas V5 voor het vak geschiedenis een extra opdracht van 40 sl.

7. Informatie over de inrichting van de Tweede Fase

a. De Tweede Fase

Van scholen wordt uiteraard verwacht dat zij leerlingen zo goed mogelijk voorbereiden op de overstap naar het Hoger Beroeps Onderwijs of de Universiteit. Niet alleen wat vakkennis betreft maar ook wat betreft de manier van studeren.

De werkwijze in de bovenbouw zal daarom anders zijn dan je in de onderbouw gewend bent. In de bovenbouw verwachten we van je dat je als jongvolwassene meer zelfstandig, individueel en in groepjes kunt werken. Het rooster zal minder aaneengesloten zijn. De docent zal van jou steeds meer eigen verantwoordelijkheid voor je leerprestaties verwachten.

Natuurlijk wordt je niet aan je lot overgelaten. De docent is nog steeds jouw docent, hij zal uitleg geven op momenten waarop dat nodig is en jou begeleiden bij het uitvoeren van de opdrachten.

Belangrijk is dat je leert zelf op het juiste moment de juiste verantwoordelijkheid te nemen en vooral goed je werk leert plannen. Ook de mentor zal je daarbij begeleiden.

b. Schoolexamen en Centraal Examen

Als je straks de overstap maakt naar klas 4 komt ook het eindexamen een stap dichterbij.

Eindexamen doe je aan het eind van VWO 6. Je krijgt verschillende toetsen met meer vragen die over meer lesstof gaan dan in de onderbouw. Sommige toetsen tellen ook al mee voor jouw cijferlijst.

Naast de schriftelijke toetsen zijn er ook andere toetsvormen:

- Mondelinge examens (met name bij de talen en ckv)
- Praktische opdrachten
- Profielwerkstuk
- Handelingsdelen

Nu gaan we jou daar in klas 4 nog niet al te veel mee lastig vallen. Het grootste deel van de schoolexametoetsen zit in het eindexamenjaar. Sommige vakken sluit je echter al eerder af en daarin doe je dan ook geen Centraal Examen, een voorbeeld hiervan is het vak Maatschappijleer. Je sluit dit vak aan het einde van klas 4 af. De cijfers van al je schoolexametoetsen voor dit vak vormen samen het eindcijfer voor Maatschappijleer. Dit cijfer staat dan als onderdeel van het combinatiecijfer op je eindexamenlijst en bepaalt dus mee of je straks gaat slagen of niet.

In de loop van vwo 6 rond je dan voor alle vakken het Schoolexamen af. Daarna volgt dan het Centraal Eindexamen en kunnen we jou hopelijk met een diploma "*uitzwaaien*".

Hoe alles is geregeld met betrekking tot schoolexamens, eindexamens, de overgang van 4 naar 5 enz... is vastgelegd in het Programma van Toetsing en Afsluiting, kortweg PTA.

Je ontvangt dat aan het begin van het nieuwe schooljaar (uiterlijk 1 oktober)

c. Het rooster en de lessen

We werken met 2 semesters. Bepaalde vakken worden niet gedurende het gehele jaar gegeven, ook kan het aantal lessen voor een vak per semester verschillen.

Hoe is dat in de verschillende leerjaren geregeld?

VWO 4,5 en 6

Op het vwo is de lestijd opgedeeld in reguliere lessen en keuzewerktijd (KWT). Op het vwo volgt de leerling naast de instructielessen ook iedere week keuzewerktijd.

Reguliere lessen

Tijdens deze lessen krijg je uitleg en instructie van je eigen vakdocent. Er wordt in deze lessen met name nieuwe leerstof aangeboden, uitleg gegeven en geoefend met opdrachten.

Keuzewerktijd (KWT)

Tijdens een deel van deze lessen verwerk je de leerstof, die tijdens de instructielessen is aangeboden. Er is een vakdocent ter ondersteuning aanwezig. Dit zal niet altijd je eigen docent zijn. Uiteraard is het belangrijk om goed te kijken bij welke vakken je KWT nodig hebt. Jouw mentor helpt bij deze evaluatie.

Verlengde lesdag

Er kan, met name in vwo 4, een aantal maal een "Verlengde lesdag" op het rooster staan. Op een verlengde lesdag hebben leerlingen een aantal lessen aanvullend op hun lesrooster. Dit kan voorafgaand of aansluitend zijn. Deze lessen zijn nodig voor opdrachten die onder toezicht van een docent moeten worden afgenomen maar niet in de reguliere lestijd kunnen plaatsvinden; bijvoorbeeld een verwerkingsopdracht voor Engelse literatuur of een uitgebreid practicum voor natuurkunde. Zo'n verlengde lesdag is verplicht en zal naar verwachting een aantal keren ingeroosterd worden.

Cultuurblok

In vwo 4 en 5 volgen alle leerlingen in het 1^e semester het cultuurprofielblok. Dit is een wekelijks blok van 2 lessen. De vakken Nederlands, Engels, Duits, Frans, geschiedenis en kunst werken samen om een geïntegreerd overzicht van de Westerse (cultuur)geschiedenis en literaire stromingen te bieden. De opzet van de lessen in het cultuurprofielblok is leerlingen de verbinding te laten ontdekken tussen politiek, sociaal economische ontwikkelingen in diverse perioden en de weerspiegeling hiervan in de kunsten en de literatuur. Daarnaast komen in deze lessen onderwerpen aan bod die onderdeel uitmaken van het schoolexamen literatuur voor Nederlands en de moderne vreemde talen in vwo 6.

Profielblok

Alle leerlingen met een N&G of N&T profiel volgen het profielblok natuur. Dit is een wekelijks blok van 3 aaneengesloten lessen. De vakken biologie, natuurkunde en scheikunde werken hierin samen. Practica en praktische vaardigheden komen in dit profielblok veelvuldig aan bod.

In de bovenbouw heeft niet iedereen dezelfde vakken. Daardoor kom het vaker voor dat je een vast tussenuur hebt in je rooster. Het is belangrijk om je tijd goed te benutten. De Tweede Fase vraagt veel van jou als leerling, onder anderen op het gebied van verslagen, werkstukken en presentaties. Hoe meer werk je verzet tijdens de schooluren, des te minder hoeft je thuis te doen. Maar kijk je daar niet op: de hoeveelheid (huis)werk is over het algemeen groter dan je gewend bent in de onderbouw. En we hebben al eerder aangegeven dat we heel wat van jou zelf verwachten.

d. Begeleiding

Net als in de onderbouw heb je in de bovenbouw ook je eigen mentor. De mentor is het eerste aanspreekpunt voor jou en je ouders / verzorgers. Er staat een wekelijks mentoruur op het rooster. Daarin gaat de mentor jullie, zeker in de beginperiode, zo goed mogelijk wegwijs maken in de Tweede Fase.

- Wat betekenen die nieuwe begrippen?
- Hoe kan ik een goede planning maken?
- Hoe bereid ik mij voor op een toetsweek?
- Wie helpt mij bij het maken van een keuze voor een vervolgopleiding?
- .....

Er zullen veel vragen komen, waarop jij een antwoord moet zoeken. De mentor begeleidt je daarbij.

e. Toetsen en rapportage

Ook in de Tweede Fase werken we met toetsweken: vier periodes steeds afgesloten met een lesvrije toetsweek. Kort na elke toetsweek krijg je een rapport. Dit rapport ziet er wel anders uit dan in de onderbouw. Je krijgt straks steeds een overzicht van alle behaalde cijfers met daarbij het gemiddelde op dat moment. Ook staat op het rapport steeds aangegeven welke cijfers voor het Schoolexamen meetellen. Verder vindt je in het PTA (zie hiervoor) gedetailleerde informatie over de inhoud en de weging van de toetsen per vak.

f. Extra vak in het vrije deel op het vwo

Er zijn leerlingen die meer aankunnen dan de 8 vakken in het gekozen profiel. De school biedt deze leerlingen de mogelijkheid een extra vak te kiezen. Dit extra vak wordt niet meegeroosterd in vwo 4 (zie ook pagina 6).

8. Informatie over de vakken in de Tweede Fase

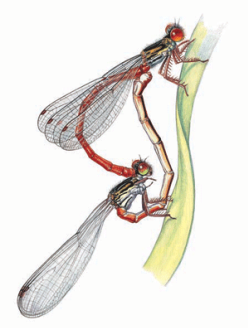

<p>Vak: Nederlands</p>	<p>Opleiding: VWO</p>
<p>Wat ga je doen?</p> 	<p>1. Taalvaardigheid</p> <p>A Leesvaardigheid Aan leesvaardigheid besteden we veel aandacht. Het is erg belangrijk dat je goed leert om bijvoorbeeld leesstrategieën toe te passen, verschillende tekstsoorten te herkennen, hoofd- en bijzaken van elkaar te onderscheiden. Je gaat allerlei soorten teksten lezen en daar opdrachten bij maken.</p> <p>B Schrijfvaardigheid Je gaat niet alleen veel lezen, maar ook zelf schrijven. Hiervoor ga je je verdiepen in een bepaald onderwerp door informatie op te zoeken (bronnen). Aan de hand van een opdracht schrijf je een uiteenzetting/betoog/beschouwing over dit onderwerp in correct Nederlands. Schrijven is een vaardigheid waar je veel voor moet kunnen; hoe en waar zoek je bronnen? Hoe deel je een tekst in? Hoe maak je een inleiding, of een slot? Je gaat het allemaal leren.</p> <p>C Spreekvaardigheid Je mondelinge taalvaardigheid komt ook aan bod: we gaan onder andere debatteren. Dat houdt in dat je met een aantal (6) klasgenoten het publiek (de rest van de klas) en een jury (docenten Nederlands en maatschappijleer) gaat overtuigen met sterke argumenten die voor of tegen een bepaalde stelling te zijn.</p> <p>D Grammatica en spelling Natuurlijk besteden we ook aandacht aan goed taalgebruik; (werkwoord)spelling en stijlmiddelen op woordniveau en zinsniveau.</p> <p>2. Nederlandse literatuur en literatuurgeschiedenis Vanaf de vierde klas ga je je literaire kennis vergroten. Je leest totaal 11 boeken, ook oudere werken, en je analyseert vijf gedichten. Van elk boek maak je een verhaalanalyse en een verwerkingsopdracht.</p>
<p>Welke methode en materialen gebruik je?</p>	<p><i>Talent</i> (werkboek en theorieboek) en <i>Nieuw Nederlands Literatuur</i> (methode voor literatuur). Het literaturofficeel bestaat uit verschillende onderdelen; boekopdrachten, verwerkingsopdrachten, een leesautobiografie, een balansverslag, recensies, informatie over de auteur en opdrachten die je tijdens het cultuurblok hebt gemaakt.</p>
<p>Hoe ga je aan het werk?</p>	<p>Nederlands is vooral een vak van vaardigheden die je gaat aanleren. Naast kennis van en inzicht in de theorie, houdt dat in dat je veel moet oefenen. Als je dat niet doet, red je het niet. We verwachten daarom van je dat je je zaken goed bijhoudt en in orde hebt. Dat wil zeggen: werken volgens de studiewijzer en op tijd de opdrachten en handlingsdelen inleveren. Natuurlijk helpen wij je hierbij.</p>
<p>Hoe word je getoetst?</p>	<p>Elke periode een repetitie in de toetsweek over de behandelde stof. Tijdens de lesweken; tekstverklaren, schrijftoetsen, taaltoetsen, samenvatting maken, een debat en een discussie. Aan het eind van ieder schooljaar moet je literaturofficeel compleet en voldoende zijn. In V6 sluit je dit literatuuronderdeel af met een mondeling SE.</p>

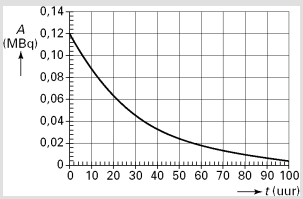
Vak: Frans	Opleiding: VWO
Wat ga je doen? 	<p>De Franse taal krijg je in klas 4, 5 en 6 steeds beter onder de knie. Bij het aanleren staan het spreken, het schrijven, het luisteren en het lezen centraal. In de onderbouw heb je de hele Franse grammatica al gehad: die ga je in klas 4,5 en 6 herhalen en toepassen. Je blijft ook woorden leren. Daarnaast lees je Franse boeken, kijk je naar Franse films en maak je Franse internetopdrachten. De Franse literatuurgeschiedenis komt ook aan de orde. Hierin wordt een verband gelegd met andere talen en met de kunstgeschiedenis.</p>
Welke materialen gebruik je?	<p>Je werkt met de methode "Grandes Lignes". Bij deze methode hoort een website waarop je met je persoonlijke inlogcode toegang krijgt. Extra oefeningen, kijk- en luistermateriaal: heel veel kun je hierop vinden. Ook internetopdrachten maak je op de computer. In de klas bekijken we Franse films en luisteren we naar Franse muziek. Ook lees je Franstalige boeken. Daarover verbonden maak je verslagen. Soms is dat mondeling, soms schriftelijk.</p>
Hoe ga je aan het werk?	<p>Aanvankelijk werk je zoals in klas 3, maar gaandeweg klas 4 en 5 ga je steeds zelfstandiger werken. De website en je periodeplanner helpen je daarbij. Opdrachten maak je in groepjes of alleen. Spreekvaardigheid oefen je met je klasgenoten of je docent. Je leert veel Franse brieven te schrijven. Lees- en luisteroefeningen hebben aansprekende onderwerpen uit de Franse actualiteit.</p>
Hoe word je getoetst?	<p>In klas 4 en 5 doe je dat nog zoals je dat in de onderbouw gewend bent: met elke periode een leertoets en een vaardigheidstoets. Maar je maakt ook opdrachten, waarvoor je een cijfer krijgt. In klas 6 doe je eindexamen. Dat is enkel leesvaardigheid. Verder maak je daar nog schoolexamens: spreken, luisteren, schrijven en literatuur.</p>

Vak: Duits	Opleiding: VWO
Uren per week	V4: 2 V5: 3-2 (periode 3+4) V6: 3
Wat ga je doen? 	<ul style="list-style-type: none"> *luisteren, spreken, schrijven en lezen (de vier vaardigheden) *woordjes en grammatica om beter te scoren op vaardigheden *literatuur: klassikaal één roman (periode 1) en één roman zelf (periode 3) *actualiteit (Duits journaal)
Welke methode en materialen gebruik je? 	<ul style="list-style-type: none"> *in 4 VWO TrabiTour *ook eigen lesmateriaal per vaardigheid *daagt je uit aan het werk te gaan *nuttige, interessante spreekopdrachten *computergebruik (bijvoorbeeld bij schrijfvaardigheid)
Hoe ga je aan het werk? 	<ul style="list-style-type: none"> *veel afwisseling in de lessen (actieve werkvormen) *tweede deel van de les: zelf aan het werk *alleen (lezen), tweetallen (spreken) of groepje (literatuur)
Hoe word je getoetst? 	<ul style="list-style-type: none"> *per periode twee (of drie) schriftelijke toetsen (behalve spreken) *leesvaardigheid telt 2x mee, andere toetsen 1x <p>Tot slot: Succes in vwo 3 en we hopen dat je met een mooi rapport overgaat naar vwo 4!</p>

Vak: Engels	Opleiding: VWO
Wat ga je doen? 	<p>De opdrachten die je gaat maken hebben vooral te maken met de vier vaardigheden → lezen, schrijven, spreken en luisteren. Om bijvoorbeeld een tekst te kunnen begrijpen, een brief te schrijven, een radio programma te beluisteren of een gesprek te voeren in het Engels is het oefenen van deze vaardigheden heel belangrijk. Natuurlijk ga je ook aan de slag met grammaticaopdrachten en het leren van woordjes. Dit zijn immers belangrijke hulpmiddelen bij het leren van een vreemde taal.</p> <p>In klas 4 maak je niet alleen kennis met een aantal korte verhalen uit de methode, je leest een aantal gedichten en een Engelse roman waarover je een boektoets krijgt. In V4 bestaat het Handelingsdeel literatuur uit de boektoets en de poëzietoets.</p>
Welke methode en materialen gebruik je?	<p>Of Course VWO 4</p> <p>Deze methode bestaat uit een student's book + reference book.</p> <p>In het student's book staan alle teksten en opdrachten waar je aan gaat werken en de woordenlijsten die je moet leren. In het reference book vind je alle informatie vinden die je nodig hebt (o.a. overzicht van de grammatica) om de opdrachten te kunnen maken uit het student's book.</p> <p>Elke periode werk je aan een unit uit het boek.</p> <p>Er is ook een link voor de site van de methode in It's Learning.</p> <p>Op de site van Of Course vind je studie en oefenmateriaal.</p>
Hoe ga je aan het werk?	<p>Elke week werk je aan de opdrachten die vermeld staan in je periodeplanner. In de les krijg je uitleg over deze opdrachten, ga je ermee aan de slag en worden ze besproken. De onderdelen die je niet af hebt zijn automatisch huiswerk. Het is dus belangrijk om de periodeplanner goed bij te houden. Je bent zelf verantwoordelijk voor het maken van de huiswerkopdrachten. Dit betekent dat er een zelfstandige werkhouding wordt verwacht.</p>
Hoe word je getoetst?	<p>V4 Elke periode zijn er minstens 2 toetsen:</p> <ul style="list-style-type: none"> 1 x vaardigheidentoets 1 x toets over leerstof periode (o.a. idioom, grammatica en leesvaardigheid) <ul style="list-style-type: none"> ○ Handelingsdeel schrijfvaardigheid = writing portfolio ○ boektoets in periode 3 en poëzietoets in periode 4 = cijfer + handelingsdeel

Vak: Biologie	Opleiding: VWO
<p>Wat ga je doen?</p> 	<p>Biologie gaat over de levende natuur en daarmee ook over jezelf. Op verschillende niveaus: van klein (moleculen zoals glucose en zuurstof) tot groot (ecosystemen zoals een vijver of een tropische oerwoud). Dat weet je al.</p> <p>In de tweede fase doen we een tweede ronde. Daarbij gaan we veel dieper in op de stof en op al die niveaus. Bewegen kun je bijvoorbeeld bestuderen op molecuulniveau (hoe komt een eiwit in de cel op de juiste plaats), op celniveau (hoe weet een spermacel welke kant hij op moet zwemmen), tot ecosysteemniveau (wat is het verband tussen het trekgedrag van dieren en de beschikbaarheid van voedsel).</p> <p>Je leert veel over het functioneren van gezonde organismen en daarmee ook veel over wat er mis kan gaan bij de mens. Je zult van veel ziekten haarfijn kunnen uitleggen wat er mis is. Het molecuulniveau – raakvlak met het vak scheikunde – komt regelmatig aan bod. Met wat extra inzet en uitleg hoeft dit ook voor leerlingen met het EM-profiel geen probleem te zijn.</p>
<p>Welke materialen gebruik je?</p> 	<p>We gebruiken de digitale methode 10voorbiologie. Daarvan laten we wel een <i>leerboek</i> printen en we geven een <i>werkboek</i>. Daarnaast is er ondersteuning via <i>it's learning</i>, met bijvoorbeeld (links naar) filmfragmenten of uitleg op internet. Ook kom je daar de opdrachten tegen die je moet inleveren. En tenslotte: wat is biologie zonder <i>practica</i>?</p>
<p>Hoe ga je aan het werk?</p> 	<ul style="list-style-type: none"> • Je gaat vaak aan de hand van een opdracht eerst zelf uitzoeken wat de theorie erachter is. Je pakt hier steeds het informatieboek bij om aan de gevraagde kennis te komen. Daardoor maak je je de stof beter eigen. In dit stuk passen ook practica die je iets leren. • Daarnaast geeft de docent uitleg over lastige stukken. Je bent dus heel actief zelf bezig en gaat eerst zelf op zoek. • Daarna oefen je met controlevragen en maak je een samenvatting om te bewaren voor de toets en voor het examenjaar. • Om je zelf te controleren bestudeer je de <i>leerdoelen</i> en maak je de <i>zelftoets</i> in <i>it's learning</i>. • In VWO 5 en 6 doen de N-leerlingen mee aan het profielblok natuur: Eens in de drie weken een blok van drie uur om praktisch aan de slag te gaan met stof die verder gaat dan de basis.
<p>Hoe word je getoetst?</p>	<p>Schriftelijke toetsen over de leerstof Praktische opdrachten waarin vooral vaardigheden aan bod komen, bijv. het maken van een microscopietekening of een practicumverslag.</p>

<p>Vak: Natuurkunde</p>	<p>Opleiding: VWO</p>
<p>Wat ga je doen?</p> 	<p>Waar gaat het over? Natuur- scheikunde gaat over dingen en gebeurtenissen die we om ons heen tegenkomen</p> <p>Natuurkunde gaat over evenwicht en beweging, warmte en temperatuur, licht, elektriciteit en magnetisme en de beschrijving van de bouwstenen van materie. De natuurkunde beschrijft gebeurtenissen op alle afstandschaalen, van heel klein, binnen de kern (10^{-15} m) tot heel erg groot, bijvoorbeeld de diameter van de melkweg, (10^{21} m).</p>
<p>Welke methode en materialen gebruik je?</p> 	<p>We gebruiken de methode Newton van Thieme Meulenhoff. Er is een informatieboek en een werkboek voor elk leerjaar. De methode wordt ondersteund via internet (www.newton-online.nl)</p> <p>Op school is een speciaal practicumprogramma ontwikkeld in samenwerking met scheikunde en biologie.</p> <p>Daarnaast gebruiken we Applets en programma's, zoals Coach, om experimenten te simuleren. Voor het onderzoek aan Ioniserende Stralen komt er materiaal van de Universiteit Utrecht. Daar kun je ook andere bovenbouwpractica doen als je dat wilt.</p>
<p>Hoe ga je aan het werk?</p> 	<p>Een belangrijk onderdeel van het vak is het doen van proeven. Je houdt dus een labjournaal bij met al je praktisch werk. Je labjournaal vul je altijd direct in, terwijl je de proef doet, en vlak erna als je de gegevens van de proef uitwerkt. Toch wordt basiskennis veelal aangebracht door luisteren, lezen en vooral zelf oefenen met opgaven om je de begrippen eigen te maken. Elk onderwerp werken we tot het examenniveau af. Als je alle onderdelen gehad hebt kun je Centraal Examen doen.</p>
<p>Hoe word je getoetst?</p> 	<p>Schriftelijke toetsen over de leerstof</p> <p>Praktische toetsen waarin naast vaardigheden de verwerking van je meetgegevens een belangrijke rol speelt.</p>

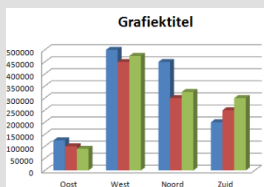
<p>Vak: Scheikunde</p>	<p>Opleiding: VWO</p>
<p>Wat ga je doen?</p> 	<p>Waar gaat het over? Scheikunde gaat over dingen en gebeurtenissen die we om ons heen tegenkomen. De scheikunde concentreert zich op de chemische reacties: De beginstoffen verdwijnen en de reactieproducten ontstaan. Zo kun je van aardolie plastic maken. Of van afvalplastic weer benzine. Om daar iets van te kunnen begrijpen bestuderen we moleculen en atomen en hun eigenschappen.</p> <p>Scheikundeonderwerpen zijn neerslagreacties, zure en basen, electrochemie (batterijen), organische chemie (moleculen met veel koolstofatomen), biochemie, polymeren (plastic), chemisch rekenen, chemische technologie en analysemethoden.</p>
<p>Welke methode en materialen gebruik je?</p> 	<p>We gebruiken de methode Nova. In deze methode staat zowel theorie, verwerking (opdrachten) als practica. Het doen van practicum en het leren werken in een laboratorium is een belangrijk onderdeel van je opleiding. Hiervoor is een speciaal practicumprogramma ontwikkeld in samenwerking met natuurkunde en biologie. Verder is er ondersteuning van de computer. Via de website van Nova of met andere ondersteunende programma's.</p>
<p>Hoe ga je aan het werk?</p> 	<p>Elk onderwerp begint met ophalen van voorkennis. Daarna wordt basiskennis veelal aangebracht door luisteren, lezen en vooral zelf oefenen met opgaven om je de begrippen eigen te maken.</p> <p>Een belangrijk onderdeel van het vak is het doen van practica. Daarvoor gebruiken we ons eigen laboratorium (L005), maar we zullen ook een aantal keren uitwijken naar de practicumzalen van de universiteiten in onze omgeving.</p>
<p>Hoe word je getoetst?</p> <p>Alitaam</p>	<p>Schriftelijke toetsen over de leerstof. Praktische toetsen waarin laboratoriumvaardigheden en de verwerking daarvan in een natuurwetenschappelijk verslag, of wetenschappelijk artikel een belangrijke rol speelt.</p>

Vak: wiskunde

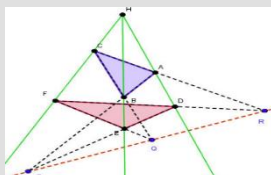
Opleiding: VWO

Wat ga je doen?

$$x_{1,2} = \frac{-b \pm \sqrt{b^2 - 4 \cdot a \cdot c}}{2 \cdot a}$$

Je hebt de keuze uit wiskunde A, wiskunde B of wiskunde C.

Wiskunde C (profiel C&M) is toegepaste wiskunde. Belangrijke onderwerpen zijn het rekenen met kansen en statistiek (denk aan enquêtes) en het verwerken hiervan met Excel. Het werken met grafieken en formules komen ook aan de orde, maar altijd in een herkenbare situatie. Ook is er aandacht voor tekenen in perspectief & meetkunde met betrekking tot kunst.

Wiskunde A heeft hetzelfde als wiskunde C maar daar komen nog onderwerpen bij zoals meer analyse (dieper op functies ingaan) en het gaat ook dieper op kansrekening in. Kortom een niveau hoger dan wiskunde C.

Wiskunde B is echt meer theoretisch van aard. Er komt meer analyse (denk aan alles wat met functies te maken heeft) in voor en er is ook veel aandacht voor vlakke meetkunde. Het is echt een vak dat belangrijk is als voorbereiding op technische opleidingen. Een "wiskundeknobbel" en doorzettingsvermogen zijn erg belangrijk.

Welke methode en materialen gebruik je?

Wij werken met de methode Getal & Ruimte van uitgever EPN. Verder gebruiken we de grafische rekenmachine TI-84 plus T of TI-84 plus CE-T. Verder heb je een eigen werkboek waarin practica staan die je zelfstandig uitvoert. Deze practica zijn oefeningen met de grafische rekenmachine maar ook het leren werken met bijvoorbeeld Excel. Ook kun je als leerling gebruik maken van de digitale leeromgeving, denk aan extra oefenopgaven, proeftoetsen, instructievideo's en handleidingen.

Hoe ga je aan het werk?

Veel leer je door te oefenen. Nieuwe leerstof wordt aangeboden in de vorm van een introductievraag. Vervolgens ga je daar zelf of met één of meerdere medeleerlingen mee aan de slag. De docent geeft verder voorbeelden, uitleg van de theorie of uitwerkingen van opgaven uit het boek. Succes bij wiskunde staat of valt met veel oefenen: "kilometers maken".

Hoe word je getoetst?

De meeste vaardigheden worden met een toets afgesloten. Verder is er ook een praktische opdracht. Een soort werkstuk bij wiskunde.

<p>Vak: ANW</p>	<p>Opleiding: VWO</p>
<p>Waar gaat het over?</p> 	<p>Algemene Natuurwetenschappen is een vak dat gaat over het belang van wetenschap voor de samenleving. Soms wordt er wel wat natuurwetenschappelijke kennis gevraagd, bijvoorbeeld over het heelal en klimaat. Er zitten ook stukken geschiedenis en een beetje filosofie bij . Maar belangrijker zijn vragen om na te denken: hoe komen we aan die kennis? Hoe weet je of iets waar is of nep-nieuws? Hoe werkt wetenschap? Hebben wetenschappers altijd gelijk? Wordt bij het maken van politieke beslissingen wel goed naar wetenschappelijk onderzoek gekeken? Luisteren wetenschappers wel naar de maatschappij? Gaat wetenschap niet te ver?</p>
<p>Wat ga je doen?</p> 	<p>Je verdiept je in de domeinen: Hoe werkt wetenschap? Hoe onderzoek je iets, wanneer is onderzoek betrouwbaar, wie heeft er belang bij bepaald onderzoek, wie betaalt, hoe hoort een nieuw medicijn onderzocht te worden Leven Vragen over gezondheid en ziekte, grenzen aan leven en dood, techniek in de gezondheidszorg, ethische vragen. Biosfeer Kringlopen van water- en stikstof in de atmosfeer, klimaat, duurzame ontwikkeling, milieu. Materie Waar zijn wij van gemaakt? De ontwikkeling van nieuwe stoffen en materialen. Biotechnologie, nanotechnologie Zonnestelsel en Heelal De ontwikkeling van het heelalmodel, rol van sterrenkunde in navigatie en tijdrekening, sterrenkundige opdrachten.</p>
<p>Welke methode en materialen gebruik je?</p>	<p>We gebruiken ANW Actief - algemene natuurwetenschappen voor de tweede fase - Nijgh Versluys, het bronnenboek. Daarnaast gebruiken we filmfragmenten en actuele informatie uit diverse media, vaak internet. Je krijgt een opdrachtenboek met veel doe- en uitzoekopdrachten.</p>
<p>Hoe ga je aan het werk?</p> 	<p>Je wordt zelf veel aan het werk gezet met opdrachten. Daarnaast leer je natuurlijk ook het nodige door luisteren, lezen en kijken. Kritisch kijken naar 'waarheden' van vroeger en nu en inschatten hoe betrouwbaar resultaten zijn, is iets wat je in een latere studie ook veel zult doen. Er is soms wat praktisch werk. Een belangrijk onderdeel van het vak is het vormen van een mening op grond van argumenten en het leren beseffen dat er anderen tegenargumenten hebben die vaak net zo relevant zijn.</p>
<p>Hoe word je getoetst?</p> 	<p>Het vak wordt al in V4 ook afgesloten. Drie van de vier perioden sluit je af met een schriftelijke toets en één met een praktische opdracht. Elke periode moet je verschillende opdrachten af laten tekenen als handelingsdeel. Het cijfer telt mee voor het eindexamen (1/4 van een cijfer dat samen met maatschappijleer, CKV en het profielwerkstuk 'combinatiecijfer' heet).</p>

Vak: Aardrijkskunde

Opleiding: VWO

Wat ga je doen?

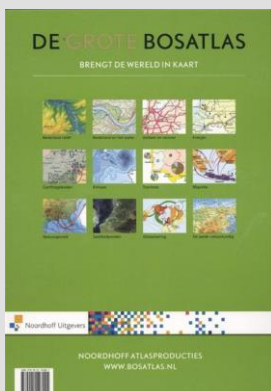
We kijken bij aardrijkskunde naar alle vraagstukken die in het nieuws voorbij komen. Dit kan gaan over klimaat, terrorisme, globalisering ect. We kijken vanuit meerdere invalshoeken naar de vraagstukken, zodat je een goed beeld krijgt over een probleem. Elk schooljaar gaan we op excursie omdat we de leerlingen in contact willen brengen met de ontwikkelingen die zich 'buiten' afspelen.

Welke methode en materialen gebruik je?

De methode Wereldwijs gebruiken wij als hoofdboek. Verder geven wij digitale oefentoetsen, zodat je regelmatig de kennisstof traint.

Hoe ga je aan het werk?

In alle klassen zijn er individuele opdrachten en groepsopdrachten. Samenwerken vinden wij bij aardrijkskunde belangrijk. De docent geeft ook klassikale instructies, neemt je mee aan de hand van afbeeldingen en dvd's.

Hoe word je getoetst?

In alle leerjaren zijn er digitale toetsen. Tijdens de CT week zijn er schriftelijke toetsen van 90 min of langer volgens het principe van RTI.

Vak: Geschiedenis	Opleiding: VWO
Wat ga je doen? 	<p>Geschiedenis gaat over het verleden. Is het ook belangrijk om kennis te hebben van het verleden en heb je er ook echt iets aan? Er zijn maar weinig opleidingen waarvoor geschiedenis een verplicht vak is, toch zou geschiedenis voor iedereen verplicht moeten zijn. Kennis van je eigen leven geeft je de kans je leven in een bepaald perspectief te plaatsen. We moeten niet denken dat we "alles" van geschiedenis kunnen weten. Per slot van rekening komt er nog steeds informatie bij. Een belangrijk hulpmiddel om overzicht te houden over het geheel is de indeling in 10 tijdvakken. Bovendien is het belangrijk om zicht te hebben op de geschiedenis van Nederland. Daarvoor zijn 49 "vensters" van personen en/of gebeurtenissen gemaakt die voor Nederland van grote betekenis waren. Deze vensters geven ons als het ware een inkijkje in de Nederlandse samenleving van vroeger.</p>
Welke materialen gebruik je? 	<p>We gebruiken de methode Feniks. Deze methode bestaat uit een handboek en een werkboek. Hierin kunnen verwerkingsopdrachten staan om vast te stellen in hoeverre je de leerstof beheerst, maar er staan ook interactieve internetopdrachten bij die je individueel of in een groepje kunt maken.</p> <p>Het is heel belangrijk om te weten hoe je met historische bronnen moet omgaan. Niet alle bronnen zijn even betrouwbaar. Veel bronnen zijn namelijk geschreven met een bepaald doel. Vaak ook om een bepaalde afloop te rechtvaardigen. Een belangrijke vaardigheid is dan ook hoe je deze bronnen moet gebruiken. Een andere belangrijke vaardigheid is het aanleren van historisch besef. Dat betekent dat je je moet verplaatsen in een bepaalde tijd en moet weten welke opvattingen er in die tijd onder de mensen leefden. Het gaat er dan niet om dat wij moeten uitmaken hoe goed of slecht de mensen in die tijd waren, maar wel om vast te stellen waarom ze zo dachten of handelden.</p>
Hoe ga je aan het werk?	<ul style="list-style-type: none"> • Elk nieuw thema wordt behandeld aan de hand van een instapverhaal. • Het instapverhaal geeft de mogelijkheid terug te blikken op het vorige thema en je te oriënteren op het nieuwe thema. • Het leerboek is op een overzichtelijke manier gerangschikt in deelonderwerpen die steeds dezelfde lengte hebben, waardoor je gemakkelijk kunt plannen. • Het werkboek sluit naadloos aan bij het handboek en is een goede voorbereiding op de toetsing. • De leerstof wordt zo gevarieerd mogelijk aangeboden, waarbij je zelf actief aan het werk moet. Informatie hierover vind je in de werkwijzer. • Je zult regelmatig opdrachten krijgen waarvoor je het internet moet gebruiken.
Hoe word je getoetst?	<ul style="list-style-type: none"> • Schriftelijke toetsen over de leerstof • Maken van verslagen en geven van presentaties

Vak: Economie	Opleiding: VWO
<p>Wat ga je doen?</p> 	<p>Bij het vak Economie leer je welke keuzes de mens moet maken om met zijn beperkte middelen (lees: inkomen, geld) in zijn onbeperkte behoeftes (lees: uitgaven) te voorzien. Economie is dus een vak dat gaat over mensen, waaronder jijzelf, hun eigen welvaart en die van anderen.</p> <p>In de derde klas heb jij je voornamelijk beziggehouden met economische begrippen en rekenvaardigheden, in de tweede fase gaan we dieper in op economische onderwerpen als de arbeidsmarkt, productie, welvaart en dergelijke.</p> <p>Bovendien wordt van je verwacht, dat je in hoge mate zelfstandig kan werken. Docenten zullen een toelichting geven als de stof wat complexer wordt.</p> <p>Verder word je voorbereid op het vervolgonderwijs op de universiteit. De stof zal daarom deels een meer wetenschappelijk karakter krijgen. Dit is voornamelijk uitgedrukt in de hoeveelheid stof en het abstractieniveau.</p>
<p>Welke methode en materialen gebruik je?</p> 	<p>Met de methode Economie in context 1 en 2 gebruiken we zowel een theorieboek als een opdrachtenboek. Af en toe mag je aan de hand van experimenten in de praktijk checken of de economische theorieën wel kloppen.</p>
<p>Hoe ga je aan het werk?</p> 	<p>Aan de hand van de werkwijzer werk je zowel het theorieboek als het opdrachtenboek door. Regelmatig worden instructielessen door de docent gegeven.</p>
<p>Hoe word je getoetst?</p> 	<p>In het vierde, vijfde en zesde leerjaar wordt je kennis schriftelijk getoetst. De toetsen bestaan uit open vragen waarbij zo nu en dan gebruik gemaakt moet worden van bronnen. Daarnaast krijg je in leerjaar 4 een praktische (keuze)opdracht die gekoppeld is aan een excursie, waarin je in kleine groepjes uiteindelijk de bevindingen moet presenteren aan de eigen lesgroep.</p>

Vak: maatschappijleer	Opleiding: VWO
Wat ga je doen? 	<p>In de vierde klas vwo krijg je met een nieuw vak te maken, namelijk maatschappijleer. Maatschappijleer is een verplicht vak voor alle 4^e klassers.</p> <p>Maatschappijleer gaat over maatschappelijke problemen. Daarvan zijn er dagelijks heel wat in het nieuws. Denk bijvoorbeeld aan voetbalrellen, de angst voor terreuraanslagen, drugsproblematiek, het broeikaseffect, maar ook zaken als een conflict tussen werknemers en werkgevers over de hoogte van het loon en hoge uitval van leerlingen die hun opleiding niet afmaken.</p> <p>Bij maatschappijleer ga je ontdekken dat je ideeën en opvattingen van betekenis worden als je ze onderbouwt met - argumenten.</p>
Welke materialen gebruik je?	<p>We werken bij maatschappijleer met de methode Thema's van Essener maatschappijleer 2^e fase vwo.</p>
Hoe ga je aan het werk?	<p>Bij maatschappijleer werk je aan de hand van de werkwijzer. We streven naar een goede mix van zelfstandig werken en groepswork. Tijdens de lessen is er regelmatig gelegenheid om met de opdrachten aan de gang te gaan. Maar je zult ook thuis aan de slag moeten om bij te blijven.</p> <p>Diverse keren wordt aan de hand van stellingen met elkaar gediscussieerd over actuele thema's.</p>
Hoe word je getoetst?	<p>Maatschappijleer wordt met een schoolexamen afgesloten. Het is het eerste cijfer wat meetelt voor je diploma. Het schoolexamen bestaat uit alle cijfers die je haalt voor het vak. Deze toetsen gaan over de in de afgelopen periode doorgenomen stof uit Thema's van Essener. Tevens wordt er een Praktische opdracht afgenomen en wordt de debatvaardigheid getoetst.</p>

<p>Vak: CKV</p>	<p>Opleiding: VWO</p>
<p>Wat ga je doen?</p> 	<p>Bij het vak CKV gaan we onze eigen culturele ontdekkingsreis maken, onderzoeken en ervaren. Hoe? Je maakt kennis met inspirerende voorbeelden op het gebied van kunst en cultuur in en buiten de les. Dat kan van alles zijn bijvoorbeeld: schilderkunst, design, beeldhouwkunst, dans, fotografie, muziek, architectuur, poëzie, mode, film, multimedia etc</p>
<p>Welke materialen gebruik je?</p> 	<p>In de les werken we met een individueel Ckv-weblog. Op dit Ckv-weblog komt jouw ontdekkingsreis te staan voorzien van beeld, film en geluid, tekst en toelichting.</p>
<p>Hoe ga je aan het werk?</p> 	<p>Eén van de hoogtepunten van het jaar CKV is de excursie naar Amsterdam, Rotterdam of Den-Haag, waar we musea en/of een voorstelling bezoeken. In de loop van het jaar doe je zelf ook culturele activiteiten. Je leert je eigen smaak op het gebied van kunst en cultuur beter kennen. Misschien kan je dit ook combineren met een ander vak! (Pws, talen etc.)</p>
<p>Hoe word je getoetst?</p> 	<p>Met een Rubric kun je jezelf toetsen. Het eindcijfer voor CKV wordt samen met de eindcijfers voor maatschappijleer, ANW en het Profielwerkstuk (PWS) het combinatiecijfer op jouw diploma.</p>

Vak: Kunst beeldend	Opleiding: VWO
Wat ga je doen? 	<p>Het vak kunst in klas 4, 5 en 6 gaat door op Kunst uit de onderbouw. Nu is Kunst een keuze- en eindexamenvak. De eisen die we aan praktijkwerkstukken stellen zijn hoger dan in de onderbouw. Per leerjaar zijn cluster 1 & 2 en cluster 3 & 4 via het creatieve proces gekoppeld aan het ontwikkelen van een eigen praktijkwerkstuk. Niet alleen het eindresultaat is belangrijk, ook het creatieve proces er naar toe. Het ontwikkelen van een creatief werk- en denkvermogen zijn niet alleen een goede voorbereiding op een vervolgopleiding in de beeldende kunst en vormgevingswereld, maar vormt ook een goede basis voor andere vervolgopleidingen. Daar hoort ook de algemene kennis van de ontwikkeling van de kunsten bij. Daarom gaan we met het onderdeel Kunst Algemeen dieper in op de achtergronden van de verschillende kunstdisciplines door de eeuwen heen. Het theoretische deel Kunst Algemeen sluiten we in de examenperiode in klas 6 af met een Centraal Schriftelijk Eindexamen.</p>
Welke materialen gebruik je? 	<p>In de lessen Kunst Beeldend werken we met materialen zoals professionele kunstenaars. Ruimtelijk met hout, karton, klei, gips, gaas en andere materialen. Vlakke vormgeving met verf, inkt, potlood, krijt enz. Er worden ook opdrachten met de computer gemaakt. Het schetsboek is de basis waarin je verslag doet van onderzoek en resultaten van je werkproces.</p> <p>In de theorielessen Kunst Algemeen kennen we de methode 'De Verbeelding'. Je werkt met een tekst/studieboek en met opdrachten in It's Learning. In de les behandelen we vele voorbeelden uit de kunsten door de eeuwen heen. We hebben een eigen DVD-archief met zo'n 1000 documentaires over dans, muziek, bouwkunst, schilder- en beeldhouwkunst. In elke les werken we met It's Learning als de plek waar de periodeplanner, de bronnen en opdrachten in staan. Naast het boek is It's Learning heel belangrijk. Elke les is er een huiswerkopdracht van ongeveer 25 tot 30 minuten. Als je die opdrachten goed bijhoudt heb je direct een samenvatting die je kunt gebruiken als voorbereiding voor de toetsen.</p>
Hoe ga je aan het werk?	<p>De praktijkopdrachten duren meestal een week of 8. De opbouw is zoals in de klassen 1-3; vooronderzoek, verzamelen, kiezen, schetsen, uitvoeren, reflectie op en presentatie van je eindwerkstuk. In de theorie lessen bespreken we de tekst uit het tekstboek en illustreren dat met beeld en geluid. De opdrachten uit het werkboek maak je thuis en op school. We geven Feedback op formulering en inhoud: snap je het en staat het er ook duidelijk.</p>
Hoe word je getoetst?	<p>De praktijkopdrachten worden beoordeeld aan de hand van een schema van eisen dat je van te voren krijgt overhandigd. De theorie toetsen we digitaal en multimediaal. We gebruiken hiervoor het computerprogramma Wintoets. In de eindexamenperiode in mei van klas 6 is er het centraal examen. Je moet daar in je antwoorden laten zien dat je begrijpt hoe kunst en cultuur door de eeuwen heen in elkaar zaten. Dat is goed te doen voor de kunstliefhebber met interesse in geschiedenis van de kunst en cultuur.</p>

Vak: Kunst drama	Opleiding: VWO
<p>Wat ga je doen?</p> 	<p>Het vak kunst drama in de bovenbouw gaat door op Kunst drama uit de onderbouw. Nu is Kunst een eindexamenvak. De tijd van spelletjes en alleen maar scènes maken is voorbij. We gaan het groter aanpakken. Zo maak je in de tweede helft van jaar vier een voorstelling met de klas, geregisseerd door V5. In de vijfde klas maak je een kindervoorstelling en regisseer je HV4 en in het zesde jaar maak je je eigen eindwerk. Jij draait je hand nooit meer om voor een presentatie.</p> <p>Bij een kunstvak hoort ook kennis over het vak. Tijdens het maken van voorstellingen maak je al gebruik van professionele termen en leer je wat over waarom een toneelstuk er is en hoe het ontstaan is. We bezoeken een voorstelling om te kijken hoe professionals het aanpakken. In V6 maak je een eigen analyse van een klassiek toneelstuk. Bij dit vak hoort ook de algemene kennis van de ontwikkeling van de kunsten bij. Daarom gaan we met het onderdeel Kunst Algemeen dieper in op de achtergronden van de verschillende kunstdisciplines door de eeuwen heen. Het theoretische deel Kunst Algemeen sluiten we in de examenperiode in klas 6 af met een Centraal Schriftelijk Eindexamen.</p>
<p>Welke materialen gebruik je?</p>	<p>We werken met zowel klassieke en moderne toneelstukken. Je leert om te gaan met het licht en geluid wat op school aanwezig is. Daarnaast gaan we naar het theater. Dit alles verzamel je in een eigen drama-dossier wat digitaal gemaakt wordt.</p> <p>In de theorielessen Kunst Algemeen kennen we de methode 'De Verbeelding'. Je werkt met een tekst/studieboek en met opdrachten in It's Learning. In de les behandelen we vele voorbeelden uit de kunsten door de eeuwen heen. We hebben een eigen DVD – archief met zo'n 1000 documentaires over dans, muziek, bouwkunst, schilder- en beeldhouwkunst.</p> <p>In elke les werken we met It's Learning als de plek waar de periodeplanner, de bronnen en opdrachten in staan. Naast het boek is It's Learning heel belangrijk. Elke les is er een huiswerkopdracht van ongeveer 25 tot 30 minuten. Als je die opdrachten goed bijhoudt heb je direct een samenvatting die je kunt gebruiken als voorbereiding voor de toetsen. Je ontvangt CD's met muziekfragmenten. Je zal regelmatig kopieën ontvangen met bruikbare informatie. Ook Youtube – Ubu.com, Digischool en It's Learning gebruiken we in onze lessen.</p>
<p>Hoe ga je aan het werk?</p> 	<p>Een voorstelling maken duurt twee clusters. Een solo maak je in één cluster. We beginnen bij het begin bij het ontstaan van het stuk wat je gaat maken. Daarna ga je een aantal onderzoeken doen die we samen ontwikkelen. Uiteindelijk geef je een presentatie.</p> <p>In de theorielessen bespreken we de tekst uit het tekstboek en illustreren dat met beeld en geluid. De opdrachten uit het werkboek maak je thuis en op school. We kijken je huiswerk regelmatig na en geven feedback op formulering en inhoud: snap je het en staat het er ook duidelijk?</p>
<p>Hoe word je getoetst?</p>	<p>Presentaties worden beoordeeld door de vooraf aangegeven normen. Via de dramadossier waarin je laat zien wat je geleerd hebt en hoe.</p> <p>De theorie toetsen we digitaal en multimediaal. We gebruiken hiervoor het computerprogramma Wintoets. In de eindexamenperiode in mei van klas 5 is er het centraal examen waarin werken te zien en horen zijn van alle kunstvormen (dans, beeldend, muziek, bouwkunst, videokunst etc.). Je moet daar in je antwoorden laten zien dat je begrijpt hoe kunst en cultuur door de eeuwen heen in elkaar zaten. Dat is goed te doen voor de kunstliefhebber met interesse in geschiedenis van de kunst en cultuur.</p>

Vak: Kunst muziek	Opleiding: VWO
Wat ga je doen? 	<p>Bij Kunst Muziek gaan we verder op de in klas 3 ingeslagen weg. Je gaat muziek maken in groepsverband, in kleinere samenstellingen en eventueel solo. We spelen klassikale stukken in allerlei stijlen, maar je hebt ook de vrijheid om eigen stukken te kiezen. Het is een groot voordeel als je zelf al muziek maakt. Het is echter niet de bedoeling dat je alleen maar je 'eigen' instrument speelt (of zingt). Je zult je breed gaan ontwikkelen, dus ook eens een ander instrument oppakken of een andere muziekstijl proberen te spelen. Als je nog nooit iets hebt gespeeld of niet zingt, kun je het vak zeker volgen, maar dan zal je wel tijd moeten investeren in het leren van een instrument (dit kan natuurlijk ook zang zijn). Klassikaal zullen we instrumentaal en vocaal musiceren, oftewel spelen en zingen. Vaak is het een combinatie van de twee. Daarnaast componeren en improviseren we.</p> <p>Theorie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Muziekleer: Allerlei zaken die je in bladmuziek kan tegenkomen. Bijvoorbeeld: wat is een mineurakkoord? Wat is een bluesschema? - Muziekstijlen: De achtergronden van diverse muzikale stijlen en de kenmerken daarvan. Voorbeelden: wat zijn de kenmerken van rock? Hoe is hiphop ontstaan en hoe herken je het? Waar mogelijk wordt theorie ook in praktijk gebracht. - Solfège: Hierbij train je je muzikale gehoor. Je oefent met (eenvoudige) muziek van blad spelen/zingen, voorgespeelde ritmes noteren en akkoorden herkennen. <p>Leerlingen die Kunst Muziek volgen, volgen ook het vak Kunst Algemeen (kunstgeschiedenis) samen met leerlingen van Drama en Beeldend. Hierbij wordt dieper ingegaan op de achtergronden van de verschillende kunst-disciplines door de eeuwen heen. Het theoretische deel Kunst Algemeen sluiten we in de examenperiode in klas 5 af met een Centraal Schriftelijk Eindexamen. Kunst Muziek kent alleen schoolexamens. Kunst Muziek en Kunst Algemeen bepalen beide voor 50% het examencijfer Kunst. Kunst Muziek volg je in klas 4 en 5 met havo- en vwo-leerlingen samen. Binnen de lessen, opdrachten en toetsen wordt –waar nodig- verschil gemaakt tussen beide niveaus.</p>
Welke materialen gebruik je? 	<p>We gebruiken de methode Intro. De methode bestaat uit twee leer-/werkboeken met liedjes, speelstukken en theorieopdrachten. Op de bijbehorende site vind je alle luisterfragmenten en zang- en speelstukken om mee te oefenen. Er is ook een oefen-app beschikbaar. Je docent zal ook zelf materiaal meenemen. In de les werk je met instrumenten en je stem en soms met de oefen-app. Je kunt uiteraard je eigen instrument mee naar school nemen als dat nodig is.</p>
Hoe ga je aan het werk?	<p>In de les oefen je met musiceren, improviseren en componeren. Dat doe je zelfstandig en in groepjes. Regelmatig klassikaal zingen hoort daar ook bij. We behandelen de theorie in de les en je maakt daar (praktische) opdrachten bij. Thuis maak je (luister)opdrachten en oefen je met musiceren.</p>
Hoe word je getoetst? 	<p>Je zult 4 keer per jaar musiceren voor een cijfer. Je speelt en/of zingt stukken en zelfgekozen stukken voor. Dat kan klassikaal, in groepsverband of individueel. Na 8 weken kan een toets volgen (hier wordt muziektheorie, luistervaardigheid, solfège en kennis van muziekstijlen getoetst) of een stijlanalyse (verslag over een muziekstuk uit een in de les behandelde stijl). In het tweede jaar is er een compositieopdracht: je schrijft een eigen muziekstuk of lied onder begeleiding van je docent. Je sluit het vak af met een examenconcert: een avond op school, toegankelijk voor publiek. Je speelt en/of zingt en laat in verschillende stukken horen en zien wat je kunt en hoe je jezelf hebt ontwikkeld.</p>

Vak: LO	Opleiding: VWO
<p>Wat ga je doen?</p> 	<p>Tijdens de lessen LO worden er veel verschillende sportonderdelen behandeld. Denk hierbij aan; atletiek, zelfverdediging, turnen en spel. De lessen worden gegeven op school of bij vv de Merino's. Ieder leerjaar is er een verplichte sportdag.</p>
<p>Welke methode en materialen gebruik je?</p>	<p>Er is geen aparte lesmethode of een lesboek. Aan de hand van eisen (eindtermen) die de overheid ons stelt hebben we een interessant en veelzijdig programma samengesteld.</p>
<p>Hoe ga je aan het werk?</p>	<p>Tijdens de lessen LO ga je aan de slag met de verschillende sport onderdelen. De onderdelen variëren per periode.</p>
<p>Hoe word je getoetst?</p>	<p>Het gevolgde onderdeel wordt niet apart getoetst. De docent zal je vooral beoordelen op je aanwezigheid in de lessen. Bij het vak L.O. tellen alle onderdelen, ook de sportdag, als handlingsdeel mee. Alle onderdelen moeten daardoor met een voldoende af worden gesloten.</p>

9. Van profielkeuze naar studiekeuze

In de Tweede Fase bouw je voort op de profielkeuze die je in klas 3 hebt gemaakt. Natuurlijk volg je de vakken in het profiel dat je gekozen hebt. Zo bereid je je voor op het eindexamen. Maar wat ga je doen als je in het bezit bent van het diploma ? Het lijkt nog ver weg, maar ook deze keuze kost tijd. Ook dit proces vergt systematische voorbereiding en oriëntatie.

Je gaat je in de Tweede Fase dan ook voorbereiden op een beroepskeuze en een daarbij passende vervolgstudie. We noemen dit ook wel: loopbaanoriëntatie. Daarbij staan vragen centraal als:

- welke mogelijkheden heb ik met de door mij gemaakte profielkeuze?
- wat past bij mij ?

Het toekomstdossier

In de Tweede Fase leggen alle leerlingen een "toekomstdossier" aan. Onze school heeft per jaarlaag voor LOB opdrachten gemaakt en in It's Learning gezet. Je bezoekt een aantal voorlichtingsactiviteiten en daarnaast is het de bedoeling dat je minimaal 2 open dagen bezoekt en 1 meeloopdag volgt in de 2^e fase. In vwo 6 geef je een eindpresentatie van jouw definitieve studiekeuze.

Het is belangrijk dat je jouw ervaringen en overwegingen vastlegt. Zo kun je er met andere leerlingen, je ouders, de mentor en indien nodig de decaan over van gedachten wisselen.

Bijlage 1 van vwo naar universiteit

Regeling aanmelding en toelating hoger onderwijs Geldig van 12-09-2020 t/m heden

---

Bijlage A. Nadere vooropleidingseisen voor opleidingen van het wetenschappelijk onderwijs

1. In deze bijlage wordt verstaan onder:

NT:	profiel natuur en techniek
NG:	profiel natuur en gezondheid
EM:	profiel economie en maatschappij
CM:	profiel cultuur en maatschappij
ak:	aardrijkskunde
biol:	biologie
econ:	economie
grtl:	Griekse taal en cultuur
latl:	Latijnse taal en cultuur
nat:	natuurkunde
ntl:	natuur, leven & technologie
o&o:	onderzoek & ontwerpen
schk:	scheikunde
wisA:	wiskunde A
wisB:	wiskunde B
2emvt:	tweede moderne 'vreemde' taal
Ad:	Associate degree

2. Verklaring van de in deze bijlage gebruikte symbolen:

*: dit profiel geeft toegang tot de betreffende opleiding

#: dit profiel geeft geen toegang tot de betreffende opleiding

Economie

Opleidingen	NT	NG	EM	CM
B Actuariële Wetenschappen	*	wisB	wisB	wisB
B Bedrijfseconomie	*	*	*	wisA of wisB
B Bedrijfskunde	*	*	*	wisA of wisB
B Business Administration	wisA of wisB en Engelse taal	wisA of wisB en Engelse taal	wisA of wisB en Engelse taal	wisA of wisB en Engelse taal
B Business Analytics	*	wisB	wisB	wisB
B Econometrie	wisB	wisB	wisB	wisB
B Econometrie en Operationele Research	*	wisB	wisB	wisB
B Economics and Business Economics	wisA of B en Engelse taal	wisA of B en Engelse taal	wisA of B en Engelse taal	wisA of B en Engelse taal
B Economie	*	*	*	wisA of wisB

B Economie en Bedrijfseconomie	*	*	*	wisA of wisB
B Economie en Bedrijfskunde	*	*	*	wisA of wisB
B Entrepreneurship and Business Innovation	*	*	*	*
B Fiscale Economie	*	*	*	wisA of wisB
B International Business	*	*	*	wisA of wisB
B International Business Administration	*	*	*	wisA of wisB

Gedrag en maatschappij

Opleidingen	NT	NG	EM	CM
B Bestuurs- en Organisationswetenschap	*	*	*	*
B Bestuurskunde	*	*	*	*
B Communicatiewetenschap	*	*	*	*
B Criminologie	*	*	*	*
B Culturele Antropologie en Ontwikkelingssociologie	*	*	*	*
B Europese Studies	*	*	*	*
B Geografie, Planologie en Milieu	*	*	*	*
B Interdisciplinaire sociale wetenschap	*	*	*	*
B International Bachelor's Programme in Communication and Media	*	*	*	*
B Management, Society and Technology	*	*	*	*
B Onderwijswetenschappen	*	*	*	*
B Organisationswetenschappen	*	*	*	*
B Pedagogische Wetenschappen	*	*	*	*
B Personeelwetenschappen	*	*	*	*
B Politicologie	*	*	*	*
B Psychologie	*	*	*	*
B Sociale Geografie en Planologie	*	*	*	*
B Sociologie	*	*	*	*
B Technische Planologie	*	*	*	wisA of wisB
B Vrijtijdwetenschappen	*	*	*	*

Gezondheidszorg

Opleidingen	NT	NG	EM	CM
B Bewegingswetenschappen	biol	nat	#	#
B Biomedical Sciences	biol	nat	#	#
B Biomedische Wetenschappen	biol	nat	#	#
B Diergeneeskunde	biol	nat	#	#
B European Public Health	*	*	*	*
B Geneeskunde	biol	nat	#	#
B Gezondheid en Leven	biol	*	biol + schk	#
B Gezondheidswetenschappen	*	*	*	*
B Klinische Technologie	biol	nat + wisB	#	#
B Klinische Technologie (joint degree)	biol	wisB + nat	wisB + nat + biol	wisB + nat + biol

B Medische Informatiekunde	*	nat	nat	nat + (wisA of wisB)
B Tandheelkunde	biol	nat	#	#

Landbouw en natuurlijke omgeving

Opleidingen	NT	NG	EM	CM
B Agrotechnologie	*	nat	wisB + nat + (schk of biol)	wisB + nat + (schk of biol)
B Animal Sciences	biol	*	schk + biol	(wisA of wisB) +schk + biol
B Bedrijfs- en Consumentenwetenschappen	*	*	*	wisA of wisB
B Biologie	biol	nat	#	#
B Biotechnologie	*	wisB	wisB + schk + (nat of biol)	wisB + schk + (nat of biol)
B Bos- en Natuurbeheer	ak of biol	*	ak of biol	(wisA of wisB) + (ak of biol)
B Communicatie en Life Sciences	*	*	*	*
B Economie en Beleid	*	*	*	wisA of wisB
B Environmental Sciences	*	nat	nat + schk	(wisA of wisB) + nat + schk
B Food Technology	*	*	schk + (biol of nat)	schk + (biol of nat) + (wisA of wisB)
B Gezondheid en Maatschappij	*	*	*	wisA of wisB
B International Land and Water Management	*	nat	nat	(wisA of wisB) + nat
B Internationale Ontwikkelingsstudies	*	*	*	wisA of wisB
B Landschapsarchitectuur en ruimtelijke planning	*	*	*	(ak of bio) + (wisA of wisB)
B Moleculaire Levenswetenschappen	*	(nat of nlt) + wisB	(nat of nlt) + schk + wisB	(nat of nlt) + schk + wisB
B Plantenwetenschappen	*	*	schk + (nat of biol)	(wisA of wisB) + schk + (nat of biol)
B Soil, Water, Atmosphere	*	nat	nat + schk	(wisA of wisB) + nat + schk
B Voeding en Gezondheid	*	*	schk + (nat of biol)	(wisA of wisB) + schk + (nat of biol)

Natuur

Opleidingen	NT	NG	EM	CM
B Aarde, Economie en Duurzaamheid	*	*	*	wisA of wisB
B Aardwetenschappen	*	nat	nat + schk	(wisA of wisB) + nat + schk
B Artificial Intelligence	*	*	*	wisA of wisB
B Bèta-gamma	*	wisB + nat	wisB + nat + schk	wisB + (nat of schk)
B Bio-Farmaceutische Wetenschappen	biol	wisB + nat	wisB + biol + nat + schk	#
B Biologie	biol	nat	#	#
B Biology	biol	nat	#	#
B Business Analytics	*	wisB	wisB	wisB
B Business Engineering	*	wisB	wisB	wisB

B Chemistry	*	wisB + nat	wisB + nat + schk	wisB + nat + schk
B Cognitive Science and Artificial Intelligence	*	*	*	wisA of wisB
B Computer Science	*	wisB	wisB	wisB
B Computing Science	*	wisB	wisB	wisB
B Data Science and Knowledge Engineering	*	wisB	wisB	wisB
B Farmaceutische Wetenschappen	*	nat	nat + schk	(wisA of wisB) + nat + schk
B Farmacie	*	nat	nat + schk	(wisA of wisB) + nat + schk
B Informatica	*	wisB	wisB	wisB
B Informatiekunde	*	*	*	wisA of wisB
B Information Sciences	*	*	#	#
B Kunstmatige Intelligentie	*	*	*	wisA of wisB
B Life Science and Technology	*	wisB + nat	wisB + nat + schk	wisB + nat + schk
B Mathematics	*	wisB	wisB	wisB
B Medische Natuurwetenschappen	*	wisB + nat	wisB + nat + schk	wisB + nat + schk
B Molecular Life Sciences	*	wisB + nat	wisB + nat + schk	wisB + nat + schk
B Natuur- en Sterrenkunde	*	wisB + nat	wisB + nat	wisB + nat
B Natuur- en Sterrenkunde (joint degree)	*	wisB + nat	wisB + nat	wisB + nat
B Natuurkunde	*	wisB + nat	wisB + nat	wisB + nat
B Natuurwetenschap en Innovatiemanagement	*	nat	nat + schk	(wisA of wisB) + nat + schk
B Psychobiologie	biol	nat	#	#
B Scheikunde	*	wisB + nat	wisB + nat + schk	wisB + nat + schk
B Scheikunde (joint degree)	*	wisB + nat	wisB + nat + schk	wisB + nat + schk
B Science	*	wisB + nat	wisB + nat + schk	wisB + nat + schk
B Science, Business & Innovation	*	wisB + nat	wisB + nat + schk	wisB + nat + schk
B Sterrenkunde	*	wisB + nat	wisB + nat	wisB + nat
B Wiskunde	*	wisB	wisB	wisB

Onderwijs

Opleidingen	NT	NG	EM	CM
B Pedagogische Wetenschappen van Primair Onderwijs	*	*	*	*

Recht

Opleidingen	NT	NG	EM	CM
B European Law School	*	*	*	*
B Fiscaal Recht	*	*	*	*
B Global Law	*	*	*	*
B International and European Law	*	*	*	*
B Law in Society	*	*	*	*

B Notarieel Recht	*	*	*	*
B Rechtsgeleerdheid	*	*	*	*

Taal en cultuur

Opleidingen	NT	NG	EM	CM
B Afrikaanse talen en culturen	*	*	*	*
B Algemene Cultuurwetenschappen	*	*	*	*
B American Studies	*	*	*	*
B Arabische Taal en Cultuur	*	*	*	*
B Archeologie	*	*	*	*
B Archeologie en Prehistorie	*	*	*	*
B Chinastudies	*	*	*	*
B Communicatie- en Informatiewetenschappen	*	*	*	*
B Cultuurwetenschappen	*	*	*	*
B Duitse Taal en Cultuur	*	*	*	*
B Engelse Taal en Cultuur	*	*	*	*
B English Language and Culture	*	*	*	*
B Europese Studies	*	*	*	*
B Europese Talen en Culturen	*	*	*	*
B Film- en Literatuurwetenschap	*	*	*	*
B Filosofie	*	*	*	*
B Filosofie van een Bepaald Wetenschapsgebied	*	*	*	*
B Franse Taal en Cultuur	*	*	*	*
B Geschiedenis	*	*	*	*
B Griekse en Latijnse Taal en Cultuur	latl of grtl	latl of grtl	latl of grtl	latl of grtl
B Hebreeuwse Taal en Cultuur	*	*	*	*
B Humanistiek	*	*	*	*
B Internationale Betrekkingen en Internationale Organisatie	*	*	*	*
B Islam en Arabisch	*	*	*	*
B Italiaanse Taal en Cultuur	*	*	*	*
B Japanstudies	*	*	*	*
B Keltische Talen en Cultuur	*	*	*	*
B Koreastudies	*	*	*	*
B Kunsten, Cultuur en Media	*	*	*	*
B Kunstgeschiedenis	*	*	*	*
B Latijns-Amerikastudies	*	*	*	*
B Latijnse Taal en Cultuur	*	*	*	*
B Literatuurwetenschap	*	*	*	*
B Literatuur en Samenleving	*	*	*	*
B Media en Cultuur	*	*	*	*
B Media en informatie	*	*	*	*
B Media, Kunst, Design en Architectuur	*	*	*	*

B Midden-Oostenstudies	*	*	*	*
B Minorities & Multilingualism	*	*	*	*
B Muziekwetenschap	*	*	*	*
B Nederlandkunde/Dutch Studies	*	*	*	*
B Nederlandse Taal en Cultuur	*	*	*	*
B Nieuwgriekse Taal en Cultuur	*	*	*	*
B Oude Nabije-Oosten studies	*	*	*	*
B Oudheidwetenschappen	*	*	*	*
B Religiewetenschappen	*	*	*	*
B Romaanse Talen en Culturen	*	*	*	*
B Russische Studies	*	*	*	*
B Scandinavische Talen en Culturen	*	*	*	*
B Slavische Talen en Culturen	*	*	*	*
B Spaanse Taal en Cultuur	*	*	*	*
B Taal- en Cultuurstudies	*	*	*	*
B Taalwetenschap	*	*	*	*
B Theaterwetenschap	*	*	*	*
B Theologie	*	*	*	*
B Theologie (joint degree)	*	*	*	*
B Theology and Religious Studies	*	*	*	*
B Zuid- en Zuidoost-Aziëstudies	*	*	*	*

Techniek

Opleidingen	NT	NG ¹	EM	CM
B Advanced Technology	*	wisB + nat	wisB + nat + schk	wisB + nat + schk
B Applied Mathematics	*	wisB	wisB	wisB
B Biomedische Technologie	*	wisB + nat	wisB + nat	wisB + nat
B Bouwkunde	*	wisB + nat	wisB + nat	wisB + nat
B Business Information Technology	*	wisB	wisB	wisB
B Civiele Techniek ²	*	wisB + nat	wisB + nat	wisB + nat
B Creative Technology	*	*	*	*
B Data Science (joint degree)	*	wisB	wisB	wisB
B Electrical Engineering	*	wisB + nat	wisB + nat	wisB + nat
B Industrial Design	*	wisB + nat	wisB + nat	wisB + nat
B Industrieel Ontwerpen	*	wisB + nat	wisB + nat	wisB + nat
B Life Science and Technology	*	wisB + nat	wisB + nat + schk	wisB + nat + schk
B Luchtvaart- en Ruimtevaarttechniek	*	wisB + nat	wisB + nat	wisB + nat
B Maritieme Techniek	*	wisB + nat	wisB + nat	wisB + nat
B Nanobiologie (joint degree)	biol	wisB + nat	#	#
B Psychology & Technology	*	wisB	wisB	wisB
B Scheikundige Technologie	*	wisB + nat	wisB + nat + schk	wisB + nat + schk
B Technical Computer Science	*	*	*	*

B Technische Aardwetenschappen	*	wisB + nat	wisB + nat +schk	wisB + nat + schk
B Technische Bedrijfskunde	*	wisB	wisB	wisB
B Technische Bestuurskunde	*	wisB + nat	wisB + nat	wisB + nat
B Technische Informatica	*	wisB	wisB	wisB
B Technische Innovatiewetenschappen	*	wisB	wisB	wisB
B Technische Natuurkunde	*	wisB + nat	wisB + nat	wisB + nat
B Technische Wiskunde	*	wisB	wisB	wisB
B Werktuigbouwkunde ²	*	wisB + nat	wisB + nat	wisB + nat

¹ Voor alle opleidingen geldt dat de instelling aan de student met het profiel NG de gelegenheid kan geven om aan de eisen 'nat' en 'wisB' uiterlijk bij afronding van de propedeutische fase te voldoen.

² Voor deze opleiding geldt dat de instelling aan de student met het profiel EM of CM de gelegenheid kán geven om aan de eisen 'nat' en 'wisB' uiterlijk bij afronding van de propedeutische fase te voldoen.

Sectoroverstijgend

Opleidingen	NT	NG	EM	CM
B Cognition, Language and Communication	*	*	*	*
B Digital Society	*	*	*	*
B Future Planet Studies	*	*	ak of biol of nat of schk	wisA of B + (minimaal) twee van de volgende vakken: econ, ak, biol, nat en/of schk
B Global Responsibility and Leadership	*	*	*	*
B Global Studies	*	*	*	*
B Global Sustainability Science	*	*	nat of schk of biol	wisA of B + (minimaal) twee van de volgende vakken: nat, schk, biol, en/of econ
B International Studies	*	*	*	*
B Liberal Arts and Sciences	*	*	*	*
B Liberal Arts and Sciences (joint degree)	*	*	*	*
B Liberal Arts and Sciences: Global Challenges	*	*	*	*
B Life Science and Technology (joint degr)	*	nat + wisB	nat + schk + wisB	nat + schk + wisB
B Molecular Science and Technology (joint degr)	*	nat + wisB	nat + schk + wisB	nat + schk + wisB
B Philosophy, Politics and Economics	*	wisA of wisB	wisA of wisB	wisA of wisB
B Philosophy, Politics & Economics	*	wisA of wisB	wisA of wisB	wisA of wisB
B Politics, Psychology, Law and Economics	*	*	*	wisA of wisB
B Security Studies	*	*	*	*
B Technology and Liberal Arts & Sciences	*	*	*	*
B Tourism (joint degree)	*	*	*	*
B Uran Studies	*	*	*	*

Bijlage 2 van vwo naar hbo

Regeling aanmelding en toelating hoger onderwijs Geldend van 12-09-2020 t/m heden

---

Bijlage B. Nadere vooropleidingseisen voor opleidingen van het hoger beroepsonderwijs

1. In deze bijlage wordt verstaan onder:

NT: profiel natuur en techniek
NG: profiel natuur en gezondheid
EM: profiel economie en maatschappij
CM: profiel cultuur en maatschappij
be: bedrijfseconomie
biol: biologie
dutl: Duitse taal en cultuur
fatl: Franse taal en cultuur
econ: economie
m&o: management en organisatie
maw: maatschappijwetenschappen
o&o: onderzoek & ontwerpen
schk: scheikunde
nat: natuurkunde
nlt: natuur, leven & technologie
wisA: wiskunde A
wisB: wiskunde B
2^emvt: tweede moderne 'vreemde' taal

2. Verklaring van de in deze bijlage gebruikte symbolen:

*: dit profiel geeft toegang tot de betreffende opleiding

#: dit profiel geeft geen toegang tot de betreffende opleiding

Economie (instroom met vwo-diploma)

Opleidingen	NT	NG	EM	CM
B Accountancy	*	*	*	*
B Bedrijfskunde	*	*	*	*
B Business Innovation	*	*	*	*
B Business IT & Management	*	*	*	*
B Business Studies	*	*	*	*
B Bestuurskunde/Overheidsmanagement	*	*	*	*
B Commerciële Economie	*	*	*	econ of m&o of be
B Communicatie	*	*	*	*
B Creative Business	*	*	*	*
B European Studies	*	*	*	*
B Facility Management	econ of m&o of be	econ of m&o of be	*	econ of m&o of be
B Finance & Control	*	*	*	*
B Finance, Tax and Advice	*	*	*	*
B Food and Business	*	*	*	*
B Hotel Management ¹	2 ^e mvt	2 ^e mvt	2 ^e mvt	*
B Human Resource Management	*	*	*	*
B Integrale Veiligheidskunde	*	*	*	*

B International Business	*	*	*	*
B Logistics Management	econ of m&o of be	econ of m&o of be	*	econ of m&o of be
B Journalistiek	*	*	*	*
B Kunst en Economie	*	*	*	*
B Leisure & Events Management	*	*	*	econ of m&o of be
B Ondernemerschap & Retail Management	*	*	*	econ of m&o of be
B Oriëntaalse Talen en Communicatie	*	*	*	*
B Tourism Management	*	*	*	econ of m&o of be
B Trend Research & Concept Creation in Lifestyle	*	*	*	*
B Vastgoed en Makelaardij	*	*	*	econ of m&o of be

¹ Voor deze opleiding gelden aanvullende eisen ex artikel 7.26 dan wel artikel 7.26a van de wet.

Gedrag en maatschappij (instroom met vwo-diploma)

Opleidingen	NT	NG	EM	CM
B Pedagogiek	*	*	*	*
B Pedagogisch Management Kind en Educatie	*	*	*	*
B Sociaal Werk	*	*	*	*
B Social Work	*	*	*	*
B Sportkunde ¹	*	*	*	*
B Theologie	*	*	*	*
B Toegepaste Psychologie	*	*	*	*
B Vaktherapie ¹	*	*	*	*

¹ Voor deze opleiding gelden aanvullende eisen ex artikel 7.26 dan wel artikel 7.26a van de wet.

Gezondheidszorg (instroom met vwo-diploma)

Opleidingen	NT	NG	EM	CM
B Farmakunde	*	*	*	*
B Huidtherapie	*	*	*	*
B Management in de Zorg ¹	*	*	*	*
B Medische Beeldvormende en Radiotherapeutische Technieken	*	*	*	*
B Medische Hulpverlening	*	*	*	*
B Mondzorgkunde	*	*	*	*
B Oefentherapie Cesar	*	*	*	*
B Opleiding Podotherapie	*	*	*	*
B Opleiding voor Ergotherapie	*	*	*	*
B Opleiding tot Fysiotherapeut	*	*	*	*
B Opleiding tot Oefentherapeut-Mensendieck	*	*	*	*
B Opleiding tot Verpleegkundige	*	*	*	*
B Opleiding voor Logopedie	*	*	*	*
B Optometrie	*	*	*	*
B Orthoptie	*	*	*	*

B Psychomotorische Therapie en Bewegingsagogie ¹	*	*	*	*
B Tandprothetiek	*	*	*	*
B Toegepaste Gerontologie	*	*	*	*
B Verloskunde ¹	biol	*	biol + schk	biol + schk
B Voeding en Diëtetiek	*	*	*	*

¹ Voor deze opleiding gelden aanvullende eisen ex art 7.26 dan wel artikel 7.26a van de wet.

Landbouw en natuurlijke omgeving (instroom met vwo-diploma)

Opleidingen	NT	NG	EM	CM
B Bedrijfskunde en Agribusiness	*	*	*	*
B Biotechnologie	*	*	#	#
B Bos- en Natuurbeheer	*	*	*	*
B Dier- en Veehouderij	*	*	schk	#
B Diermanagement	*	*	biol	biol
B Educatie en Kennismanagement Groene Sector ²	*	*	*	*
B Food Commerce & Technology	*	*	wisA of wisB	wisA of wisB
B Food Innovation	*	*	*	*
B Forensisch Laboratoriumonderzoek	*	*	(wisA of wisB) + schk	(wisA of wisB) + schk
B Geo Media & Design	*	*	*	*
B Kust en Zee Management	*	*	*	wisA of wisB
B Land- en Watermanagement	*	*	schk of nlt	schk of nlt
B Landscape and Environment Management	*	*	*	econ of wisA of wisB
B Milieukunde	*	*	schk of nlt	#
B Toegepaste Biologie	*	*	schk	#
B International Business	*	*	*	*
B International Development Management	*	*	*	wisA of wisB + econ
B International Food & Agribusiness	*	*	*	wisA of wisB
B Management van de Leefomgeving	*	*	*	*
B Tuinbouw & Agribusiness	*	*	*	wisA of wisB
B Tuinbouw en Akkerbouw	*	*	schk of nlt	#
B Tuin- en Landschapsinrichting	*	*	*	*
B Voedingsmiddelentechnologie	*	*	wisA + schk	#

² Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs en/of beroepsonderwijs en volwasseneneducatie van de tweede graad.

Onderwijs (instroom met vwo-diploma)

Opleidingen	NT	NG	EM	CM
B Aardrijkskunde ²	*	*	*	*
B Algemene Economie ²	econ of m&o of be	econ of m&o of be	*	econ
B Bedrijfseconomie ²	econ of m&o of be	econ of m&o of be	*	econ
B Biologie ²	*	*	biol of nlt	biol of nlt

B Consumptieve Techniek I en II ²	*	*	*	*
B Docent Beeldende Kunst en Vormgeving ¹	*	*	*	*
B Docent Dans ¹	*	*	*	*
B Docent en kennismanager Dienstverlening en Producten	*	*	*	*
B Docent Muziek ¹	*	*	*	*
B Docent Theater ¹	*	*	*	*
B Duits ²	*	*	*	*
B Economie ²	econ of m&o of be	econ of m&o of be	*	econ
B Engels ²	*	*	*	*
B Frans ²	*	*	*	*
B Fries ²	*	*	*	*
B Geschiedenis ²	*	*	*	*
B Gezondheidszorg en Welzijn ²	*	*	*	*
B Godsdienst ²	*	*	*	*
B International Teacher Education for Primary Schools (ITEPs)	*	*	*	*
B International Teacher Education for Secondary Schools	*	*	*	*
B Islamgodsdienst ²	*	*	*	*
B Opleiding tot Leraar 1 ^e gr. Lichamelijke Opvoed	*	*	*	*
B Learning and Development in Organisations	*	*	*	*
B Maatschappijleer ²	*	*	*	*
B Mens en Technologie ²	*	*	*	wisA of wisB
B Natuurkunde ²	*	nat of nlt	nat of nlt	#
B Nederlands ²	*	*	*	*
B Omgangskunde ²	*	*	*	*
B Opleiding tot leraar Basisonderwijs	*	*	*	*
B Opleiding tot Leraar Nederlandse Gebarentaal	*	*	*	*
B Pedagogiek ²	*	*	*	*
B Scheikunde ²	*	*	schk of nlt	#
B Spaans ²	*	*	*	*
B Techniek ²	*	*	nat of nlt	#
B Technisch Beroepsonderwijs	*	*	*	wisA of wisB
B Wiskunde ²	*	*	*	wisA of wisB

¹ Voor deze opleiding gelden aanvullende eisen ex art 7.26 dan wel artikel 7.26a van de wet.

² Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs en/of beroepsonderwijs en volwasseneneducatie van de tweede graad.

Recht (instroom met vwo-diploma)

Opleidingen	NT	NG	EM	CM
B HBO Rechten	*	*	*	*
B Sociaal Juridische Dienstverlening	*	*	*	*

Taal en cultuur (instroom met vwo-diploma)

Opleidingen	NT	NG	EM	CM
B Autonome Beeldende Kunst ¹	*	*	*	*
B Beeldende Kunst en Vormgeving ¹	*	*	*	*
B Circus and Performance Art ¹	*	*	*	*
B Circus Arts ¹	*	*	*	*
B Cultureel Erfgoed	*	*	*	*
B Dans ¹	*	*	*	*
B Film en Televisie ¹	*	*	*	*
B Interdisciplinary Arts ¹	*	*	*	*
B Muziek ¹	*	*	*	*
B Muziektherapie ¹	*	*	*	*
B Popular Culture ¹	*	*	*	*
B Theater ¹	*	*	*	*
B Vertaalacademie	2 ^e mvt	2 ^e mvt	2 ^e mvt	*
B Vormgeving ¹	*	*	*	*

¹ Voor deze opleiding gelden aanvullende eisen ex artikel 7.26 dan wel artikel 7.26a van de wet.

Techniek (instroom met vwo-diploma)

Opleidingen	NT	NG	EM	CM
B Applied Science	*	*	#	#
B Archeologie	*	*	*	*
B Automotive	*	nat of nlt	nat	#
B Aviation	*	*	*	#
B Bio-informatica	*	*	*	wisA of wisB
B Biologie en Medisch Laboratoriumonderzoek	*	*	#	#
B Biotechnologie	*	*	#	#
B Bouwkunde	*	*	*	#
B Built Environment	*	*	*	WisA of wisB
B Chemie	*	*	#	#
B Chemische Technologie	*	*	#	#
B Civiele Techniek	*	nat of nlt	nat	#
B Communication and Multimedia Design	*	*	*	*
B Creative Media and Game Technologies ¹	*	*	*	*
B Elektrotechniek	*	nat of nlt	nat	#
B Engineering	*	*	*	#
B Fashion and Textile Technologies	*	*	*	*
B Forensisch Onderzoek	*	nat of nlt	#	#
B HBO-ICT	*	*	*	*
B Industrieel Product Ontwerpen	*	*	*	#
B Informatica	*	*	*	*
B Logistics Engineering	*	*	*	#
B Luchtvaarttechnologie	*	nat of nlt	nat	#

B Maritiem Officier ¹	*	nat of nlt	nat	wisB en nat
B Maritieme Techniek	*	nat of nlt	nat	#
B Mechatronica	*	nat of nlt	nat	#
B Mens en Techniek	*	*	*	#
B Milieukunde	*	*	schk	#
B Ocean Technology	*	nat of nlt	nat	#
B Ruimtelijke Ontwikkeling	*	*	*	*
B Technische Bedrijfskunde	*	*	*	wisA of wisB
B Technische Informatica	*	*	*	*
B Technische Natuurkunde	*	nat of nlt	nat	#
B Toegepaste Wiskunde	*	*	*	wisA of wisB
B Watermanagement	*	*	*	#
B Werktuigbouwkunde	*	nat of nlt	nat	#

¹ Voor deze opleiding gelden aanvullende eisen ex artikel 7.26 dan wel artikel 7.26a van de wet.

Sectoroverstijgend (instroom met vwo-diploma)

Opleidingen	NT	NG	EM	CM
B Global Project and Change Management	*	*	*	wisA of wisB

Websites op Internet op het gebied van loopbaanoriëntatie en – begeleiding (LOB)

<http://www.studiekeuze123.nl>

Studiekeuze123.nl is een website met informatie over studies, open dagen etc. Je kunt er ook opleidingen (hbo en universitaire) met elkaar vergelijken. Je bepaalt hierbij zelf jouw criteria en de opleidingen die je wilt vergelijken. In drie stappen maak je zo een persoonlijke rangorde van jouw opleidingen.

<http://www.startstuderen.nl>

Ga je studeren in het mbo, hbo of aan de universiteit? Dan biedt Startstuderen een handig overzicht van websites en het laatste nieuws over bijvoorbeeld de veranderingen in de studiefinanciering en de toelatingseisen. En maak vooral gebruik van Mijn Studieplan, zodat je zeker weet dat je alles hebt geregeld voor je opleiding.

<http://www.icares.com/home>

De test begint met het invullen van naam- en adresgegevens waarna je een code per e-mail ontvangt. Met deze code kun je de test op de website maken. In de test wordt gevraagd naar activiteiten die je graag doet en waar je goed in bent. Aan het einde van de test dien je nog wat aanvullende gegevens in te voeren (niveau opleiding en taal) als je dan drukt op toon resultaat, verschijnen de bij jou passende opleidingen.

<http://www.tkmst.nl>

tkmst.nl is een website met informatie op het gebied van opleidingen en beroepen. Met het studiekeuzeprogramma (beginscherm) kun je snel zoeken naar opleidingen op diverse niveaus. Bij de door jou gekozen opleiding vind je een beschrijving van de opleiding, de mogelijke beroepen die je ermee kunt uitoefenen, de opleidingsinstituten die de opleiding aanbieden en eventueel verwante opleidingen. Ook is het mogelijk om direct een brochure aan te vragen van de betreffende opleiding.

<http://www.carrieretijger.nl/beroep>

Op deze website staat informatie over allerlei beroepen en opleidingen. Wat houdt een bepaalde functie of opleiding eigenlijk in? Waar moet je goed in zijn? Hoe kom je erachter of een opleiding of beroep bij je past?

<http://www.youchooz.nl>

Landelijke voorlichtingssite over beroepen en opleidingen in de zorg en welzijn van mbo- tot universitair niveau.